
**Павло КРАЙНІЙ,
Наталія НЕЧАЄВА-ЮРІЙЧУК**

МІСЦЕВЕ САМОВРЯДУВАННЯ УКРАЇНИ В УМОВАХ РОСІЙСЬКОЇ ЗБРОЙНОЇ АГРЕСІЇ: ВІДПОВІДЬ НА ВИКЛИКИ ВОЄННОГО ЧАСУ

Стаття присвячена особливостям організації діяльності органів місцевого самоврядування в Україні в умовах російсько-української війни. Автори звертають увагу на той факт, що реформа місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні була розпочата і здійснена в умовах російської агресії. Від 2014 року і до сьогодні було прийнято ряд законів та нормативно-правових актів, що регулюють діяльність ОМС в Україні як в умовах мирного часу, так і в умовах правового режиму воєнного стану. Окрема увага звернена на аналіз Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо функціонування державної служби та місцевого самоврядування у період дії воєнного стану» від 12 травня 2022 року, особливості організації роботи сільського, селищного, міського голів в умовах воєнного стану, роботу з кадрами та інші аспекти діяльності ОМС сьогодні.

Також проаналізовано особливості діяльності ОМС на окупованих територіях згідно з чинним українським законодавством, наголошено на важливості удосконалення окремих правових категорій та понять (наприклад, «забезпечення національних інтересів» під час взаємодії ОМС та їх посадових осіб з незаконними органами (посадовими особами), створеними на тимчасово окупованій території.

Ключові слова: російсько-українська війна, правовий режим воєнного стану, органи місцевого самоврядування (ОМС), закон.

Російсько-українські відносини після 1991 року можна охарактеризувати як політичні гойдалки, розхитувані Російською Федерацією з метою встановлення тотального контролю над Україною. Питання державного суверенітету та територіальної цілісності нашої держави постійно ставилися під сумнів політичною елітою Росії, що знаходило своє вираження у різних сферах міждержавної взаємодії, у т.ч., полі-

тичній, правовій, економічній тощо. Так, наприклад, Угода між Україною і Російською Федерацією про подальший розвиток міждержавних відносин, в якій йшлося про початок роботи над «новим повномасштабним договором, який би відбивав нову якість відносин» між двома державами, було підписано 23 червня 1992 року¹. Однак Договір про дружбу, співробітництво і партнерство між Україною і Російською Федерацією було підписано лише 31 травня 1997 року², після попереднього підписання Угоди між Україною і Російською Федерацією про статус та умови перебування Чорноморського флоту Російської Федерації на території України, від 28 травня того ж року³. Навіть побіжний погляд на дати дає підстави для роздумів щодо бачення державою-сусідом України характеру подальшої міждержавної взаємодії між Києвом та Москвою.

Уважний аналіз російсько-української взаємодії засвідчує цілеспрямоване прагнення Російської Федерації утримати Україну у сфері власного впливу з метою збереження домінантного становища на міжнародній арені. Системні, хоч і певною мірою хаотичні, спроби з боку українського політикуму та громадянського суспільства встановити рівні, партнерські відносини з Москвою не дали очікуваного результату. Більше того, процеси демократизації суспільно-політичного життя в Україні викликали негативну реакцію з боку Москви, що призводило до посилення тиску на Україну (наприклад, газові війни, які російська політична еліта почала активно використовувати як інструмент впливу спершу на Україну (у 2005 році), а згодом і на інші держави світу (2022 рік)). Більше того, Москва активно втручалася

¹ Угода між Україною і Російською Федерацією про подальший розвиток міждержавних відносин. Документ 643_018, чинний. Підписання від 23.06.1992. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/643_018#Text (дата звернення: 30.10.2022).

² Договір про дружбу, співробітництво і партнерство між Україною і Російською Федерацією. Документ 643_006, втратив чинність, поточна редакція Припинення дії від 01.04.2019, підстава - 2643-VIII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/643_006#Text (дата звернення: 30.10.2022).

³ Угода між Україною і Російською Федерацією про статус та умови перебування Чорноморського флоту Російської Федерації на території України (укр/рос). Документ 643_076, чинний. Редакція від 20.10.2010, підстава - 643_369. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/643_076#Text (дата звернення: 30.10.2022).

у виборчі процеси в Україні, усіма силами намагаючись привести до влади у нашій державі проросійських політиків, які були б маріонетками в її руках. Помаранчева революція та Революція Гідності стали відповіддю українського громадянського суспільства на цинічне втручання Росії у внутрішні справи України. І хоча система організації влади в Україні потребувала активного реформування від самого моменту проголошення незалежності нашої держави, реформа місцевого самоврядування та територіальної організації влади була розпочата лише у 2014 році в умовах розгортання російської збройної агресії щодо України.

1 квітня 2014 року була схвалена Концепція реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні, в якій наголошувалося на важливості проведення структурних реформ у нашій державі⁴. Відповідно, у 2014 році розпочався процес передачі повноважень та ресурсів від державних органів органам місцевого самоврядування та створення територіальної громади як базового суб'єкта місцевого самоврядування. Водночас варто підкреслити, що дана реформа розпочалася та була здійснена в умовах гібридної війни з Росією (тимчасової окупації окремих регіонів Донецької та Луганської областей та анексії АР Крим поруч з активною інформаційною війною проти України на всіх рівнях).

Будучи однією із форм вираження місцевої публічної влади, місцеве самоврядування в Україні зазнало кардинальних змін в контексті правового регулювання його діяльності в умовах російсько-української війни. Жоден інший збройний конфлікт, який відбувався на території європейського континенту після завершення Другої світової війни (до прикладу, югославські війни, 1991-2001 роки) не ставив перед цивілізованим світом такого рівня викликів. Перед керівництвом держави постало завдання: забезпечити максимально ефективну діяльність органів публічної влади в умовах воєнного стану, що можливо було

⁴ Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні. Документ 333-2014-р, чинний, поточна редакція. Прийняття від 01.04.2014. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-%D1%80#Text> (дата звернення: 25.10.2022).

зробити шляхом внесення змін до нормативно-правових актів, якими регулюється діяльність таких органів.

Органи місцевого самоврядування (далі – ОМС) входять до системи органів публічної влади і їх діяльність гарантується на рівні Основного Закону (розділ XI)⁵ та низкою інших нормативно-правових актів (Закони України «Про місцеве самоврядування в Україні»⁶, «Про службу в органах місцевого самоврядування»⁷, «Про військово-цивільні адміністрації»⁸ тощо). Розпочаті у 2014 році військові дії Росії проти України, які переросли у повномасштабну війну, зумовили необхідність перегляду функціонування системи ОМС, їх взаємодії з іншими органами влади.

Від 2014 року Україна перебувала у фактичному стані війни, однак перша спроба запровадити воєнний стан відбулася лише у 2018 році. 26 листопада 2018 року Президентом України П. Порошенком було підписано указ, яким було введено в дію Рішення РНБО України «Щодо надзвичайних заходів із забезпечення державного суверенітету і незалежності України та введення воєнного стану в Україні»⁹, що у свою чергу був схвалений Верховною Радою Україною терміном на 30 днів¹⁰. Тоді воєнний стан було запроваджено у Вінницькій, Луганській, Миколаївській, Одеській, Сумській, Харківській, Чернігівській,

⁵ Конституція України : від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР : станом на 1 січ. 2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-вр#Text> (дата звернення: 14.09.2022).

⁶ Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України від 21.05.1997 р. № 280/97-ВР : станом на 3 серп. 2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр#Text> (дата звернення: 14.09.2022).

⁷ Про службу в органах місцевого самоврядування : Закон України від 07.06.2001 р. № 2493-III : станом на 1 серп. 2021 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2493-14#Text> (дата звернення: 14.09.2022).

⁸ Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України від 21.05.1997 р. № 280/97-ВР : станом на 3 серп. 2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр#Text> (дата звернення: 14.09.2022).

⁹ Щодо надзвичайних заходів із забезпечення державного суверенітету і незалежності України та введення воєнного стану в Україні. Рішення Ради національної безпеки і оборони України від 26 листопада 2018 року. Документ n0012525-18, чинний. Редакція від 26.11.2018, підстава - n0013525-18. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/n0012525-18#n2>

¹⁰ Порошенко пояснив, чому воєнний стан ввели лише зараз. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/news-46365551> (дата звернення: 30.10.2022).

а також Донецькій, Запорізькій, Херсонській областях та внутрішніх водах України Азово-Керченської акваторії¹¹. Таке рішення П. Порошенка викликало публічні дискусії та обговорення, у т.ч., пов'язані із запитанням, чому воєнний стан в державі було запроваджено лише на п'ятий рік війни тощо.

Воєнний стан на території усієї держави було запроваджено Президентом України В. Зеленським лише 24 лютого 2022 року, після розгортання широкомасштабного наступу російських військ в Україну¹². Відтоді Україна живе в умовах воєнного стану, а перед органами влади та органами місцевого самоврядування постало ряд питань щодо організації діяльності в умовах війни. Одним із головних викликів, який постав перед вітчизняним законодавцем, і відповідь на який, по суті, до сьогоднішнього дня не знайдено, – це питання організації діяльності ОМС на непідконтрольній Україні території, на тимчасово окупованих територіях тощо. Зрештою, необхідно зрозуміти, який правовий механізм реально застосувати щодо ОМС, які знаходяться в зоні активних бойових дій, на деокупованих територіях, особливо у світлі подій осені 2022 року, коли Збройні Сили України здійснюють контрнаступ на південному та східному напрямках і витісняють ворога з території нашої держави. Які зміни необхідно внести до законодавства про ОМС, що стосується діяльності на територіях, які були звільнені (наприклад, Київська, Чернігівська, Сумська та інші області)?

Закон України «Про правовий режим воєнного стану» встановлює порядок утворення та діяльності військових адміністрацій. Відповідно до ст. 4 військові адміністрації можуть утворюватись на територіях, на яких введено воєнний стан, для забезпечення дії Конституції та законів України, забезпечення разом із військовим командуванням запровадження та здійснення заходів правового режиму воєнного стану, оборони, цивільного захисту, громадської безпеки і порядку, захисту критичної інфраструктури, охорони прав, свобод і законних інтересів

¹¹ Там само.

¹² Указ Президента України Про введення воєнного стану в Україні. Закон 2102-IX від 24.02.2022. Документ 64/2022, чинний. Редакція від 17.08.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/64/2022#Text>

громадян можуть утворюватися тимчасові державні органи – військові адміністрації¹³. Указ Президента України «Про введення воєнного стану в Україні» визначив обов’язок ОМС здійснювати заходи і повноваження, необхідні для забезпечення оборони України, захисту безпеки населення та інтересів держави¹⁴. Однак, як показав час, загальні формулювання виконання відповідних повноважень ОМС вимагають конкретизації та відповідних змін до нормативно-правових актів.

Виходячи з необхідності врегулювання організаційно-правових аспектів діяльності ОМС в умовах дії воєнного стану Верховною Радою України було прийнято Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо функціонування державної служби та місцевого самоврядування у період дії воєнного стану» від 12 травня 2022 року №2259-IX¹⁵. Запроваджені зміни стосувались кількох напрямків діяльності ОМС. Найперше, зроблено акцент на посиленні повноважень голів місцевих рад територій, де не ведуться бойові дії. Це дало змогу усунути недоліки правового регулювання процедур прийняття рішень ОМС та надання адміністративних послуг на території тієї чи іншої громади. Таким чином, в умовах воєнного стану сільський, селищний, міський голова може самостійно приймати рішення щодо, зокрема, передачі коштів з відповідного місцевого бюджету на потреби Збройних Сил України та / або для забезпечення заходів правового режиму воєнного стану. Однак такі рішення він може приймати виключно для здійснення заходів правового режиму воєнного стану.

Щодо питань організації праці, то сільському, селищному, міському голові надається право затверджувати тимчасову структуру ОМС. У цьому випадку стосовно працівників, посади яких не входять до та-

¹³ Про правовий режим воєнного стану : Закон України від 12.05.2015 р. № 389-VIII : станом на 10 вересня 2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text> (дата звернення: 14.09.2022).

¹⁴ Про введення воєнного стану в Україні : Указ Президента України від 24.02.2022 р. № 64/2022 : станом на 17 серпня 2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/64/2022#Text> (дата звернення: 14.09.2022).

¹⁵ Про внесення змін до деяких законів України щодо функціонування державної служби та місцевого самоврядування у період дії воєнного стану. Закон України від 12.05.2022 №2259-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2259-20#Text> (дата звернення: 20.09.2022).

кої структури, оголошується простій чи переведення на іншу посаду за їх згодою. Їм дозволяється займатись іншими видами діяльності, у тому числі підприємницькою, протягом періоду дії тимчасової структури ОМС, яка не може функціонувати більше 30 днів після припинення або скасування воєнного стану. Останнє дозволило оперативного вирішувати питання організації діяльності ОМС в умовах воєнного стану та не вимагає дотримання звичної структури. Цілком логічно, що в умовах війни структура ОМС дещо відрізнятиметься від звичної структури того чи іншого ОМС в умовах мирного часу.

Зміни відбулись і щодо порядку призначення на посади в ОМС та керівників комунальних підприємств, установ та організацій. Так, в умовах воєнного стану сільський, селищний, міський голова, керівник виконавчого ОМС має право призначати осіб на посади в ОМС, керівників комунальних підприємств, установ, організацій, що належать до сфери управління відповідного ОМС на підставі поданої заяви, заповненої особою картки встановленого зразка та документів, що підтверджують наявність у таких осіб громадянства України, освіти та досвіду роботи згідно з вимогами законодавства, встановленими щодо відповідних посад. Це відрізняється від порядку призначення таких осіб відповідно до положень Закону України «Про службу в органах місцевого самоврядування» та дає можливість значно спростити порядок добору на посади в ОМС без проведення конкурсу. Також це робить можливим швидко вирішувати проблеми через прийняття на роботу кваліфікованих працівників. У часі діяльності особи, яка призначена в умовах воєнного стану, є невизначеною, оскільки війна іще триває. Вона може працювати на відповідній посаді в ОМС без проходження необхідних процедур.

Особи, призначені у період дії воєнного стану на посади в ОМС без конкурсу, мають подати протягом трьох місяців з дня припинення чи скасування воєнного стану наступні документи: декларацію особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, передбачену Законом України «Про запобігання корупції», копію Державного сертифіката про рівень володіння державною мовою (витяг з реєстру Державних сертифікатів про рівень володін-

ня державною мовою), що підтверджує рівень володіння державною мовою, визначений Національною комісією зі стандартів державної мови¹⁶.

Після припинення чи скасування воєнного стану, але не пізніше 6 місяців з дня його припинення чи скасування, на посади в ОМС оголошується конкурс, передбачений відповідним законом. Граничний строк перебування особи на посаді, на яку її призначено у період дії воєнного стану, становить не більше 12 місяців з дня припинення чи скасування воєнного стану. Але законодавцем не встановлено норми щодо врахування досвіду такої особи, якщо вона працювала на посаді, на якій оголошуватиметься конкурс, у період дії воєнного стану. На нашу думку, досвід роботи на відповідній посаді в ОМС в період воєнного стану повинен враховуватись під час участі такої особи у конкурсі.

Окремо варто зупинитись на питанні забезпечення діяльності ОМС на тимчасово окупованих територіях в період російсько-української війни. Не є секретом той факт, що події 2014 року, які відбувались на території східних областей України, незаконна анексія Криму зумовили прийняття швидких рішень, які стосуються гарантування державного суверенітету, територіальної цілісності на тимчасово окупованих територіях. Саме тому особливості забезпечення прав і свобод людини і громадянина на таких територіях визначено Законом України «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України»¹⁷. Його метою є визначення статусу території України, тимчасово окупованої внаслідок збройної агресії Російської Федерації, встановлення особливого правового режиму на цій території, визначення особливостей діяльності серед іншого й ОМС.

Оскільки даним нормативно-правовим актом врегульовано різні аспекти забезпечення діяльності органів влади, реалізація прав і свобод

¹⁶ Про правовий режим воєнного стану : Закон України від 12.05.2015 р. № 389-VIII : станом на 10 верес. 2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text> (дата звернення: 14.09.2022).

¹⁷ Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України : Закон України від 15.04.2014 р. № 1207-VII : станом на 7 трав. 2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1207-18#Text> (дата звернення: 21.09.2022).

людини на таких територіях, вважаємо за необхідне звернути увагу на загальні засади правового регулювання здійснення ОМС своєї діяльності на таких територіях.

Найперше передбачено чітку заборону діяльності незаконних органів та їх посадових осіб. Відповідно до ст. 9 Закону, державні органи та ОМС, утворені відповідно до Конституції та законів України, їх посадові та службові особи на тимчасово окупованій території діють лише на підставі, у межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України. Будь-які органи, їх посадові та службові особи на тимчасово окупованій території та їх діяльність вважаються незаконними, якщо ці органи або особи створені, обрані чи призначені у порядку, не передбаченому законом. Будь-який акт (рішення, документ), виданий органами та/або особами є недійсним і не створює правових наслідків, крім документів, що підтверджують факт народження, смерті, реєстрації (розірвання) шлюбу особи на тимчасово окупованій території, які додаються до заяви про державну реєстрацію відповідного акта цивільного стану¹⁸.

Тобто, якщо територія тимчасово окупована і створено органи у порядку та спосіб, що не передбачені українським законодавством, їх діяльність чи діяльність таких посадових осіб буде визначено як незаконну.

Водночас у ч. 4 ст. 9 Закону законодавець вказує на те, що «встановлення зв'язків та взаємодія органів державної влади України, їх посадових осіб, ОМС та їх посадових осіб з незаконними органами (посадовими особами), створеними на тимчасово окупованій території, допускається виключно з метою забезпечення національних інтересів України, захисту прав і свобод громадян України, виконання міжнародних договорів, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, сприяння відновленню в межах тимчасово окупованої території конституційного ладу України»¹⁹. З огляду на попереднє формулювання, такий виняток має на меті можливість реалізувати ті чи інші задачі, які пов'язані із деокупацією територій. Хоча за формулюванням

¹⁸ Там само.

¹⁹ Там само.

він викликає певні запитання. Так, наприклад, що законодавець розуміє під «забезпеченням національних інтересів України»? Яким чином можливо їх забезпечувати на окупованій території? На нашу думку, за умови невизначення чітких критеріїв та переліку дій, які підпадають під «забезпечення національних інтересів», може виникнути ситуація, що особа буде притягнута до кримінальної відповідальності за дії, що не мають чіткого нормативного визначення.

Що стосується можливості припинення діяльності ОМС в умовах воєнного стану, варто зазначити, що чинний Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» передбачає виключний перелік підстав для дострокового припинення повноважень місцевих рад. Зокрема, згідно з ч. 1 ст. 78 Закону повноваження сільської, селищної, міської, районної в місті, районної, обласної ради можуть бути достроково припинені у випадках: 1) якщо відповідна рада прийняла рішення з порушенням Конституції України, цього та інших законів, прав і свобод громадян, ігноруючи при цьому вимоги компетентних органів про приведення цих рішень у відповідність із законом; 2) якщо сесії ради не проводяться без поважних причин у строки, встановлені цим Законом, або рада не вирішує питань, віднесених до її відання; 3) передбачених законами України «Про військово-цивільні адміністрації», «Про правовий режим воєнного стану».

В умовах воєнного стану заборонено припинення повноважень відповідних ОМС. Це в свою чергу окреслює відповідні обмеження. Так, депутатам місцевих рад у разі неможливості проводити пленарні засідання на тимчасово окупованих територіях України, зокрема – у зв'язку із загрозою їхньому життю чи безпеці, достатньо просто утримуватись від участі у роботі місцевої ради та діяльності робочих органів місцевої ради (депутатські комісії, групи тощо). У таких випадках Президент України може призначати військові адміністрації населених пунктів там, де це дозволяє закон та поточна ситуація.

Крім цього, Закон містить також вичерпний перелік обставин, при настанні яких можуть бути достроково припинені повноваження сільського, селищного чи міського голови. Згідно з ч. 1 ст. 78 Закону, це можливо у разі:

1) його звернення з особистою заявою до відповідної ради про складення ним повноважень голови; 2) припинення його громадянства; 3) набрання законної сили обвинувальним вироком щодо нього; 3-1) набрання законної сили рішення суду про притягнення його до відповідальності за правопорушення, пов'язане з корупцією, яким накладено стягнення у вигляді позбавлення права займати посади або займатися діяльністю, що пов'язані з виконанням функцій держави або місцевого самоврядування; 3-2) набрання законної сили рішення суду про визнання його активів або активів, набутих за його дорученням іншими особами або в інших передбачених статтею 290 Цивільного процесуального кодексу України випадках, необґрунтованими та їх стягнення в дохід держави; 4) відкликання з посади за народною ініціативою; 5) визнання його судом недієздатним, безвісно відсутнім або оголошення таким, що помер; 6) його смерті²⁰.

У поточних умовах актуальними, на нашу думку, будуть, найперше, випадки звернення голови громади із заявою про дострокове припинення повноважень або смерть голови. У такому випадку повноваження сільського, селищного, міського голови вважаються припиненими з дня прийняття відповідною радою рішення, яким береться до відома зазначений факт (п. 1 ч. 11 ст. 78 Закону). Таким чином, «самоусунення» («самостійна «відставка») сільських, селищних, міських голів, їх заступників та секретарів відповідних рад не відповідає вимогам закону.

Висновки

Підсумовуючи, вважаємо за потрібне наголосити, що війна Росії проти України, розв'язана у 2014 році, носить безпрецедентний характер. Поєднання політичних, економічних, інформаційних інструментів з військовою агресією та наступом не лише зумовило гібридний характер сучасної війни, але й стало викликом існуючому світопорядку

²⁰ Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України від 21.05.1997 р. № 280/97-ВР : станом на 3 серп. 2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр#Text> (дата звернення: 14.09.2022).

як у глобальному, так і локальному вимірах. І в цьому контексті надзвичайно важливою, з огляду на проблему гарантування життя і безпеки окремої людини та громадянина, є організація діяльності органів місцевого самоврядування, які покликані захищати права та інтереси територіальних громад.

В умовах війни ОМС повинні давати чіткі відповіді на актуальні виклики сьогодення. З іншого боку, ОМС потребують правової кларифікації власних повноважень та відповідальності з тим, щоб максимально ефективно діяти в умовах воєнного часу. Україна сьогодні активно працює у напрямку правового урегулювання діяльності ОМС в умовах російської агресії. Таким чином, в умовах воєнного стану реалізація ОМС своїх повноважень має певні особливості. По-перше, створено нормативно-правовий механізм організації їх діяльності, який передбачає спрощений порядок добору на службу в ОМС, прийняття відповідним головою рішень, для вирішення питань, що стосуються оборони, та пов'язаних з цим питань. По-друге, окреслено чіткі межі здійснення повноважень військово-цивільних адміністрацій та ОМС в умовах воєнного стану. По-третє, правове регулювання ОМС на тимчасово окупованих територіях потребує удосконалення поняття «забезпечення національних інтересів» під час взаємодії ОМС та їх посадових осіб з незаконними органами (посадовими особами), створеними на тимчасово окупованій території.

Вирішення цих та наступних питань, що виникають у процесі деокупації територій, сприятиме не лише відновленню територіальної цілісності нашої держави, але й посиленню соціальної згуртованості та єдності українського суспільства, що є необхідним фактором подальшого розвитку нашої держави.

**Pavlo KRAINII,
Nataliia NECHAEVA-YURIICHUK**

LOCAL GOVERNMENT IN UKRAINE IN THE CONDITIONS OF RUSSIAN MILITARY AGGRESSION: RESPONSE TO THE WARTIME CHALLENGES

This article is devoted to the peculiarities of the organization of the local self-government activities in Ukraine in the conditions of the Russian-Ukrainian war. The authors draw attention to the fact that the reform of local self-government and territorial organization of power in Ukraine was initiated and implemented under conditions of Russian aggression. From 2014 until today, a number of laws and regulatory legal acts that regulate the activities of local government organizations in Ukraine both in peacetime and in the conditions of the legal regime of martial law have been adopted. Particular attention is paid to the analysis of the Law of Ukraine “On Amendments to Certain Laws of Ukraine Regarding the Functioning of the Civil Service and Local Self-Government during the Period of Martial Law” dated May 12, 2022, to the specifics of the organization of the work of village, township, and city leaders during martial law, work with personnel and other aspects of local government activity today.

The peculiarities of the activities of local government organizations in the occupied territories in accordance with the current Ukrainian legislation were also analysed. The authors stressed on the importance of improving certain legal categories and concepts (for example, “ensuring national interests” during the interaction of local government organizations and their officials with illegal bodies (officials) created in the temporarily occupied territories.

Keywords: *Russian-Ukrainian war, legal regime of martial law, local self-government bodies, law.*